

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2017

aruandeaasta lõpp: 31.12.2017

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Tartu Keskkonnahariduse Keskus

registrikood: 90007247

tänava nimi, Lille tn 10

maja ja korteri number:

linn: Tartu linn

vald: Tartu linn

maakond: Tartu maakond

postisihnumber: 51010

telefon: +372 7366120, +372 7366150

e-posti aadress: info@tartuloodusmaja.ee, janika.ruusmaa@tartuloodusmaja.ee

veebilehe aadress: www.tartuloodusmaja.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	16
Bilanss	16
Tulemiaruanne	17
Rahavoogude aruanne	18
Netovara muutuste aruanne	19
Raamatupidamise aastaaruande lisad	20
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	20
Lisa 2 Raha	21
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	22
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	22
Lisa 5 Võlad ja ettemaksed	23
Lisa 6 Võlad töövõtjatele	23
Lisa 7 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	23
Lisa 8 Annetused ja toetused	24
Lisa 9 Tulu ettevõtlusest	25
Lisa 10 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	25
Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud	26
Lisa 12 Tööjõukulud	26
Lisa 13 Seotud osapooled	26
Aruande allkirjad	28
Vandeauditori aruanne	29

Tegevusaruanne

1. Üldinformatsioon

Sihtasutus Tartu Keskkonnahariduse Keskus (TKHK) on asutatud 8. aprillil 2002. aastal. Asutajad on Tartu linn, Eesti Maaülikool, AS Tartu Veevärk, SA Eestimaa Looduse Fond, MTÜ Eesti Ornitoloogiaühing, MTÜ Eesti Roheline Liikumine, MTÜ Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering ja MTÜ Peipsi Koostöö Keskus.

Sihtasutuse nõukogus on kaheksa liiget, nõukogu esimees on Aret Vooremäe (Eesti Maaülikool). Sihtasutuse juhatus on üheliikmeline, juhatuse liige on Janika Ruusmaa.

Sihtasutus on loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia valdkonna huvihariduse katusorganisatsiooni Eesti Teadushuvihariduse Liidu asutajaliige <http://www.teadushuvi.ee/>. Tartu loodusmaja huvikool kuulub Huvikoolide Liitu.

Missioon

Kujundame loodushariduse kaudu keskkonnasõbralikku mõtteviisi.

Visioon

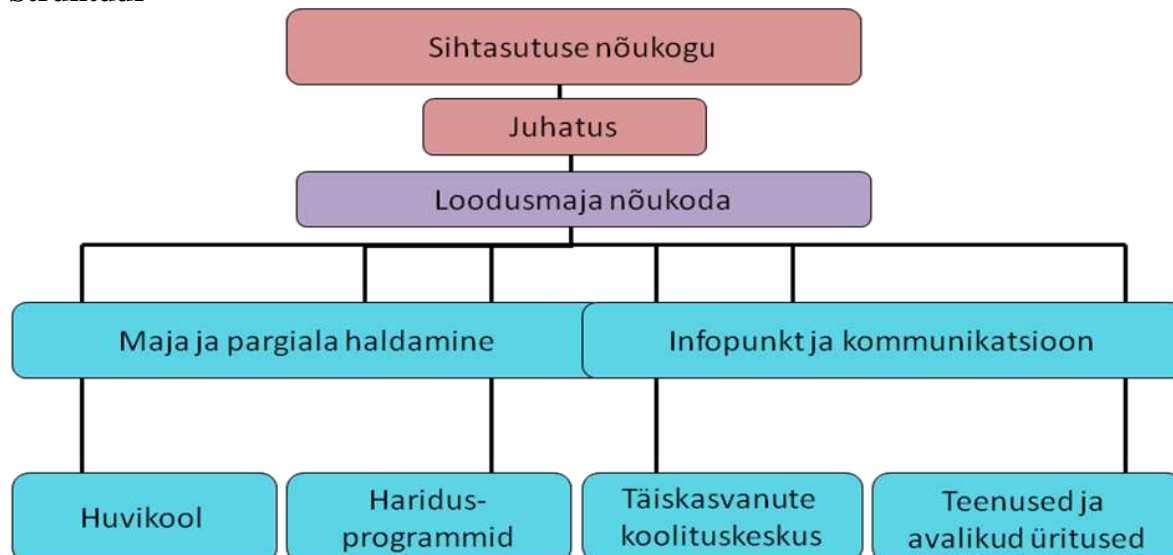
Tartu loodusmaja on

- Eesti juhtiv keskkonnahariduse keskus
- loodusteadusliku huvihariduse ja keskkonnahariduse kompetentsikeskus
- Tartu tuntuim loodusväärtusi tutvustav külastuskeskus

Põhiväärtused

- **Keskkonnasõbralikkus.** Väärtustame looduse mitmekesisust ja puhast elukeskkonda, tegutseme keskkonnateadlikult ja vastutustundlikult.
- **Hoolivus.** Hoolime loodusest ja inimesest selle osana. Oleme sõbralikud, märkame üksteist ja hoolime ka iseendast.
- **Avatus.** Oleme paindlikud ja avatud uutele ideedele ja koostööle. Usume, et suudame maailma paremaks muuta.

Struktuur

2. Tegevuse ülevaade

2.1. Laste ja noorte huvikool

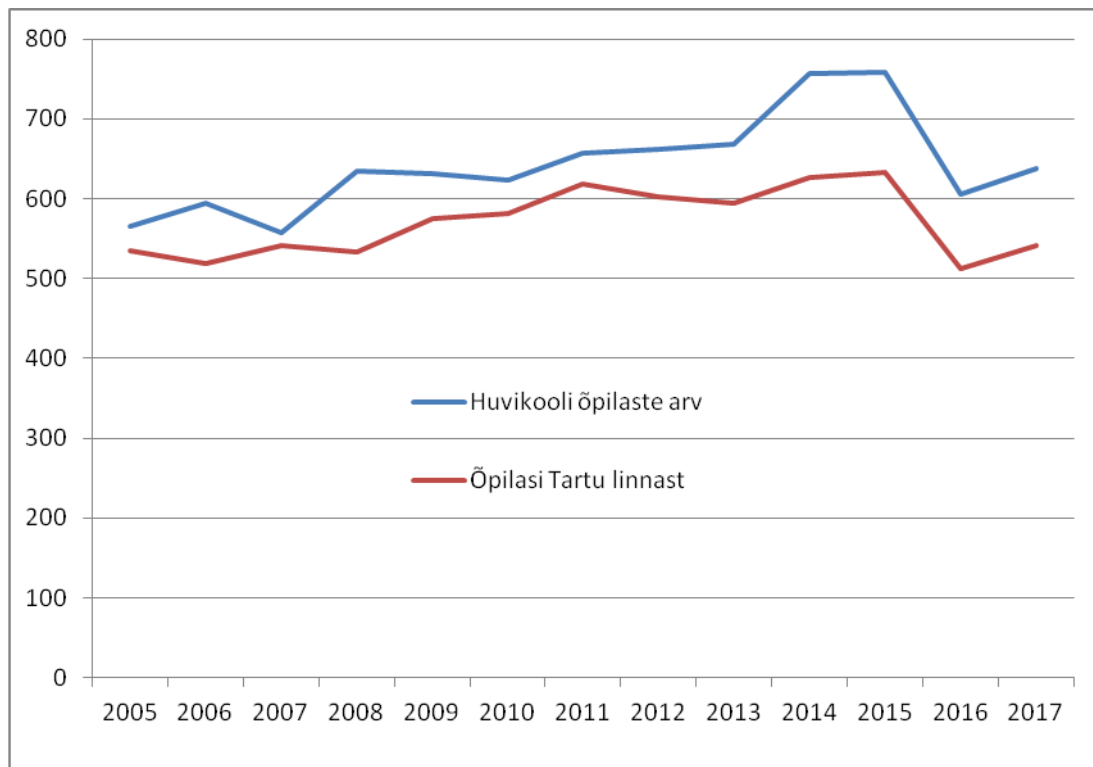
Huvikool arvudes

Eesti Hariduse Infosüsteemis EHIS on registreeritud erahuvikooli Tartu Loodusmaja 13 õppekava. Õppetöö toimus 2017. aastal 7 õppekava järgi järgmistes huviringides:

huviring	rühmi	eestikeelseid rühmi	võõrkeelseid rühmi (vene, inglise)	õpilasi 2016	õpilasi 2017	muutus
Eelkool: loomering 4-7-aastastele	5	5	-	51	38	- 13
loodus ja loovus	1	1	-	9	13	+ 4
loodusesõbrad	15	8	7	216	190	- 26
loomasõbrad	4	4	-	88	58	- 30
zooloogia	9	8	1	93	108	+15
loodus kunstis	4	3	1	54	41	- 13
matkaring	1	1	-	12	15	+ 3
tehnika ja taaskasutus	1	1	-	15	18	+ 3
puutööring	1	1	-	17	13	- 4
ornitoloogiaring	2	2	-	15	18	+ 3
loodus- ja keskkonnauuringud	1	1	-	17	14	- 3
lillekasvatus ja lilleseade	1	1	-	11	-	-11
filmiring koos BMFIGa	1	1	-	8	-	- 8
geoloogia	3	3	-	-	27	+27
loodusfotograafia ja elurikkus	1	1	-	-	9	+ 9
väikesed loodusteadlased	3	3	-	-	42	+42
veemaailm	1	1	-	-	6	+ 6
teadus toidus	1	-	1	-	6	+ 6
keskkonnaseire ja digilahendused	2	2	-	-	22	+22
KOKKU	55	45	10	606	638	+32

2017. aastal õppis huvikoolis 638 last, mis on 5% rohkem kui 2016.aastal.
Kooliealistest õpilastest 90 % on Tartu linna elanikud ja 10% oli teistest omavalitsustest.

Huvikooli õpilaste arv läbi aastate 2005-2017:

Joonis 1. Tartu loodusmaja huvikoolis osalenud õpilaste arv 2005-2017

Huvikooli õpilaste arvus on toimunud **2 suurt muutust**: õpilaste arvu rekordiline tõus 2014.aastal ning suur langus 2016.aastal. 2014. aastal suurenes õpilaste arv tänu vastvalminud uuele loodusmajale, mis lõi soodsad tingimused huvikoolis eelkooli avamiseks, mis aitas kaasa õpilaste arvu rekordilisele kasvule (767 last). 2016.aastal toimus aga õppemaksu 150%-line tõus, mis oli üheks põhjuseks õpilaste arvu vähenemisele. Praegu on õppemaks huvikoolis 10 eurot kuus, eelkoolis 20 eurot kuus.

Pärast 2016.a toimunud õpilaste arvu langusele on see hakanud tasapisi tõusma. Sellel aastal on tõusule kaasa aidanud uued põnevad teaduspõhised huviringid:

- väikesed loodusteadlased 1.klassi õpilastele (koostöös Mart Reiniku Kooliga)
- geoloogia 1.-3. klassile ja 4.-6. klassile
- veemaailm 4.-6. klassi õpilastele
- loodusfotograafia ja elurikkus 4.-9. klassi õpilastele
- keskkonnaseire ja digilahendused 7.-9. ja 10.-12. klassi õpilastele (koostöös Jaan Poska Gümnaasiumiga)
- inglisekeelne huviring teadus toidus 7.-12. klassi õpilastele.

Huvikooli igapäevane tegevus toimub huviringides, kus õpilased käivad koos 1-2 korda nädalas, vastavalt tunniplaanile http://www.tartuloodusmaja.ee/ET/loodusmaja/huviringide_tunniplaan/

Huvikooli tegevused

Huvikoolis on kujunenud traditsiooniks alustada kooliaastat huviringe ja õpetajaid tutvustava avaaktusega ja lõpetada ühise piknikuga loodusmaja pargis.

2017.aastal alustasid tegevust **uued teaduspõhised huviringid** koostöös Mart Reiniku Kooli ja Jaan Poska Gümnaasiumiga: väikesed loodusteadlased, veemaailm ning keskkonnaseire ja digilahendused.

Uue suunana alustas **inglisekeelne teadushuviring**: teadus toidus.

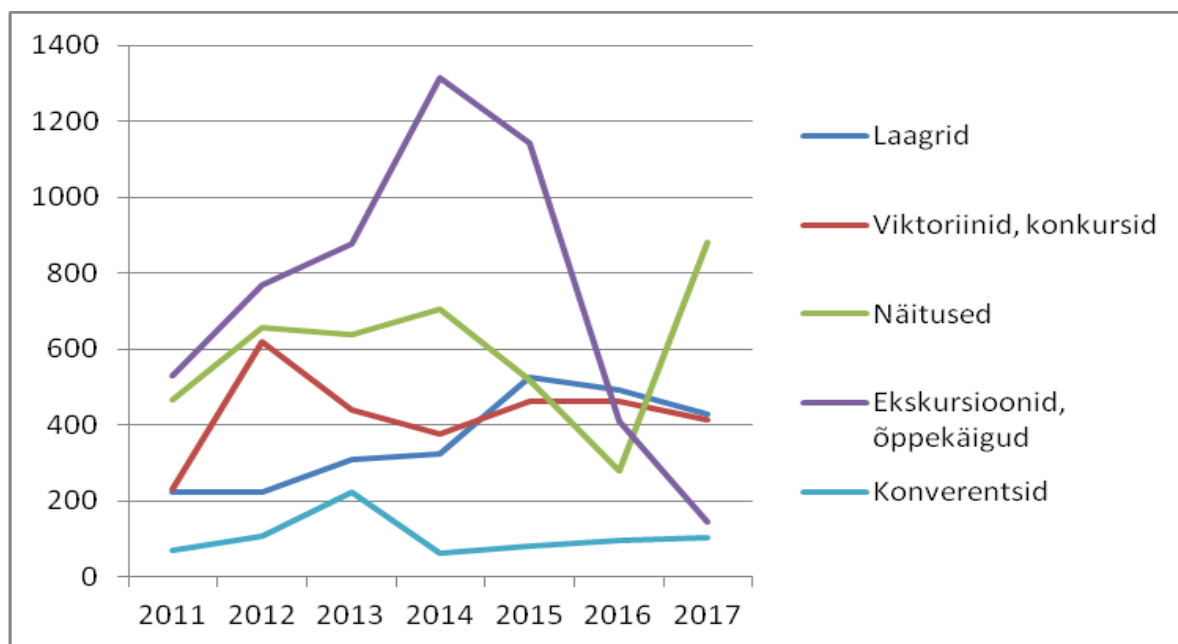
Uuendatud õppekava järgi alustas tegevust geoloogiaring ning üle mitme aasta avati loodusfotograafia huviring.

Lisaks ringitundidele korraldatakse huvikoolis igal aastal õpilastele laagrid ja välipraktikume, õppekäike, konverentse, konkursse, näitusi jm ühistegemisi. 2017.aastal toimusid õpilaste kevad- ja sügiskonverents, 4 konkursi, 8 õpilastööde näitust. Huvikooli õppetöö lahutamatuks osaks on õpilaste võimalus osaleda looduslaagrites ja välipraktikatel.

Õpilaste osalemine looduslaagrites ja välipraktikatel 2017.a:

Laagrid ja välipraktikad	Osalenud õpilased
1.-6. klassi õpilaste looduslaagrid	203
Zooloogiaringi välipraktikad	69
Kalastuslaagrid	157
Kokku	429

Loodusmaja ühisüritustel osalenud laste arv 2011 – 2017:

Aasta	Laagrid	Viktoriinid, konkursid	Näitused	Õppekäigud	Konverentsid	Öö-akadeemia	KOKKU
2017	429	415	880	145	105	38	2012
2016	491	463	281	410	96	33	1774
2015	528	462	520	1144	83	30	2767
2014	323	377	706	1314	61	-	2781
2013	310	441	640	879	222	-	2492
2012	224	620	658	770	108	-	2380
2011	223	231	467	530	70	-	1521

Õppeaasta alguses uuenes huvikooli leht Kännuseened, mida saab septembrist lugeda vaid veebiversioonis <http://www.tartuloodusmaja.ee/kannuseened/>

Toimus huvikooli **3.ööakadeemia**, mis oli kosmostemaaline ning avaloengu pidas Mart Noorma, **4. talendiõhtu** loodusteatri teemadel, **2. käsitöövahendite taaskasutuslaad** ja **6. heategevuslik jõululaad**, mille tuluga soetatakse loomatoa elanikele toitu ja ravimeid.

Tartu loodusmaja õpilased loomasõprade ja loodusesõprade ringist esinesid **üleriigilisel õpilaste teadusfestivalil** Tallinnas, kus õpitube tegid ka loodus- ja keskkonnauuringute ringi ning tehnika ja taaskasutuse huviringi õpilased. Juhendajad Triin Rassulov, Pille-Riin Pärnsalu, Gedy Siimenson, Andres Joala.

Õpilastele riiklikult konkursilt pälvis preemia väikeste loodusteadlaste huviringi õpilane Ramita Rebane, kes saavutas õpilastele konkursil 1.-3. klassi õpilaste hulgas 2. koha töö „Õhku kirjutav pliiats“ eest. Juhendaja loodusmaja õpetaja Mai-Liis Vähi.

Keskkonnaministrilt sai Tartu loodusmaja sai 2017.a neli Keskkonnakäpa auhinda, mis on riiklik keskkonnasõbraliku haridustegevuse tunnustus:

Tartu loodusmaja huvikooli õpetajat **Gedy Siimensoni** tunnustati õpilastele säästva arengu põhimõtete edastamise eest ja **Pille-Riin Pärnsalut** käsitöövahendite taaskasutuslaada korraldamise eest. Tartu loodusmaja koos EMÜ Võrtsjärve õppekeskusega sai kalastuslaagrite korraldamise eest nii õnneliku õppija kui rahva lemmiku tiitli, projektijuht **Maris Mägi**.

2.2. Lasteaedade ja üldhariduskoolide õppekava täiendavad programmid

Tartu Keskkonnahariduse Keskus pakub **lasteaialastele 9** erineval teemal alushariduse õppekavale vastavat programmi ja **koolidele 46** erineval teemal üldhariduse õppekavadele vastavat programmi.

Sellel aastal lisandus **5 uus** õppeprogrammi (1 lasteaedadele ja 4 koolidele):

1. Koduloomad talus (lasteaedadele),
2. Läänemere ökosüsteem (8.-9.kl, väljasõiduga Käsnu),
3. Läänemere ökosüsteem (gümnaasiumile, väljasõiduga Käsnu),
4. Läänemere elustik ja rannik (7.-9.klass venekeelsetele koolidele, väljasõiduga Toilasse),
5. Taastuvenergia allikad ja kasutamine (gümnaasiumile).

2017.a. korraldasime aktiivõppeprogramme ka kahele **kutseõppeasutusele**:

Tartu Kutsehariduse Keskus tellis kahele grupile programmi „Keskkonnasõbralik ehitis“ ja Räpina aianduskool „Reisimine ja CITES“.

2017. aastal Tartu loodusmajas läbi viidud õppeprogrammide hulk ja osalejate arv:

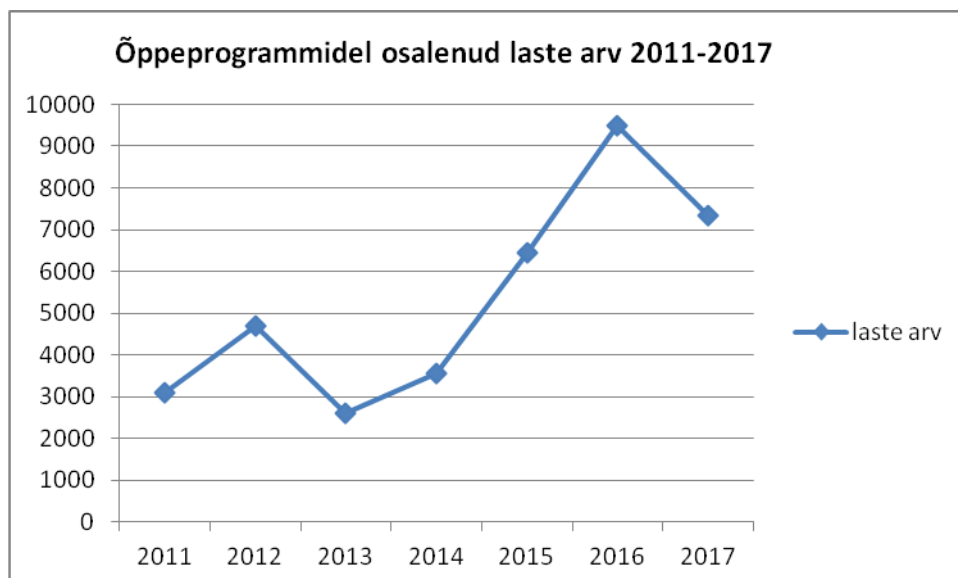
Õppekava täiendavad programmid 2017. aastal		
Rahastus	rühmi	õpilasi
Tartu linna HO hanke täitmine		
Koolid	126	2541

SA KIK seeneprogrammid		
Lasteaiad	22	416
Koolid	52	1096
PRIA kalade õppeprogrammid		
Koolid	20	396
Teenusena müüdnud erinevatel teemadel õppeprogrammid		
Lasteaiad	56	965
Koolid	99	1933
Kokku	375	7347

2017.a osales loodusmaja õppeprogrammidel 7347 last, mis on 22% vähem kui 2016. a.

2011.-2017.a õppekava täiendavates loodusõppeprogrammides osalenud laste hulk:

Aasta	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Laste arv	3096	4692	2595	3559	6456	9486	7347

2.3. Täiskasvanute koolituskeskus

Täiskasvanute koolitamiseks on Tartu Keskkonnahariduse Keskusel registreeritud 13 õppekava (koolitusluba 7402HTM kehtivusega kuni 31.05.2019), sh 9 õppekava tööalase koolituse läbiviimiseks: „Loodusgeograafia praktilised tööd“, „Keskkonna ABC“, „Keskkonnavalne seadusandlus ja looduskaitse“, „Keskkonnavalase projekti koostamine ja juhtimine“, „Praktiline aiandus ja ruumihaljastus“, „Looduse ABC ja õuesõppe alused“, „Lilleseade“, „Muuseumide looduskoolitus“, „Loodusvahendajate koolitus“, "Uurimustööde juhendamine põhikoolis ja gümnaasiumis" järgi ning neli õppekava vabahariduslike koolituste läbiviimiseks „Fotograafia“, „Kunst ja loodus“, „Säästev kodu ja kontor“ ning „Tervislik ja keskkonnasõbralik toitumine“.

2017.aastal toimus 14 koolitust: keskkonnahariduslikud muuseumiprogrammid, keraamikakursus (3 korda), puutöö kursus, aianduskursus, keskkonnahariduse õppemetoodika (2 korda), Keskkonnasõbralik kontor (3 korda), „Meie võimalused jäätmemaaailmas“ (3 korda).

Koolitustel ja kursustel osales kokku 180 inimest ning koolitustunde kokku oli 175, inimtunde kokku 1894.

2017. aastal toimus täiskasvanutele 14 koolitust, kokku 175 tundi, 1894 inimtundi (2016.aastal 21 koolitust, kokku 327 tundi, 2015.aastal 40 koolitust, kokku 208 tundi; 2014.aastal 39 koolitust, kokku 315 tundi).

Sisekoolitused

2017. aastal toimusid Tartu loodusmaja töötajatele regulaarselt sisekoolitused ja meeskonnakoolitused. Toimus 5 sisekoolitust (programmijuhtide sisekoolitus (4 aka.tundi), efektiivne enesejuhtimine ja kommunikatsioon (8 aka.tundi), häälekoolitus (4 aka.tundi), esmaabi (8 aka.tundi) ja kuidas toetada ja hoida lapse huvi (3 aka.tundi)) ning toimus 5 kogemuste kolmapäeva (loodusmaja inimeste omavaheline kogemuste vahetamine, kokku 9,5 aka.tundi).

Kokku oli loodusmaja töötajatel võimalik osaleda enesetäiendustel sisekoolituste vormis 36,5 akadeemilist tundi. Kõikidel koolitustel oli osalejaid kokku 74 ning kogemuste vahetamisel 54 töötajat.

2017.aastal pöörasime tähelepanu oma meeskonna arendamisele: toimus varasemast rohkem sisekoolitusi (423 inimtundi) ja omavahelisi kogemuste vahetamisi (125 inimtundi).

2.4 Tartu Keskkonnahariduse Keskus kui praktikabaas üliõpilastele

2017. aastal valis 8 inimest enda praktikakohaks Tartu Keskkonnahariduse Keskuse: 1 Tartu Ülikoolist, 4 Maaülikoolist, 1 Luua Metsanduskoolist, 1 Räpina Aianduskoolist ning 1 Tartu Kutsehariduskeskusest.

Kokku juhendasime 2017. aastal 8 praktikanti (2016.aastal 14, 2015.aastal 10, 2014.aastal 13, 2013.a 8, 2012.aastal 22 ja 2011.a 14 praktikanti).

2.5. Keskkonnainfopunkt

Tartu loodusmaja infopunkt jagab loodus- ja keskkonnaalast infot kõigile huvilistele. Kodanike küsimustele vastatakse telefonil 736 6120 ja e-posti info@tartuloodusmaja.ee teel ning loodusmajas Lille 10 tööpäeviti kell 9-18, suvekuudel T-R kl 10-18 ja L kl 11-16.

Uudistelistis „TEEC uudised“ oli 15. jaanuari 2018. a seisuga 1324 liiget (2017.a alguses oli 1370 liiget ja 2016.a alguses 1414 liiget). Uudistelistiga on aasta jooksul liitunud hulk uusi huvilisi. Samas on ka osad listilugejad oma tellimusest loobunud ning seetõttu on võrreldes 2016. aastaga listitellijate hulk vähenenud. See võib olla tingitud asjaolust, et inimesed hangivad neile olulist infot muude kanalite kaudu. Seda tõendab näiteks loodusmaja Facebooki lehekülg, millega liitus aasta jooksul 527 uut jälgijat ning millel oli 31. detsembri 2017 seisuga jälgijaid 2673.

2017. aastal jätkusid loodusmajas täiskasvanutele:

- **Loodusõhtud: 8 loodusõhtut, 266 osalejat** (2016. aastal 10 õhtut, osalejaid 417).
- **Rohelise Tee Õhtud** (säätva eluviisi töötoad koostöös Eesti Rohelise Liikumisega): **14 õhtut, osalejaid 277** (2016. aastal 9 õhtut, osalejaid 304)
- **Kultuuriõhtud** (koostöös TÜ personaliosakonnaga, kus Tartu Ülikooli välistöötajad ja tudengid tutvustavad oma maad, kultuuri ja kombeid, loodusväärtusi ning toite). 2017. aastal toimus **3 kultuuriõhtut, kus osales kokku 200 inimest**. (2016. aastal toimus 5 kultuuriõhtut, osalejaid 377).
- **Looduskirjanduse õhtud** (loodus- ja reisikirjanduse seminaride sari koostöös Eesti Kirjanduse Seltsiga): **10 seminari, osalejaid 98** (2016. aastal 7 seminari, osalejaid 60).
- **Näitused: 27 vahetatavat näitust** (2016. a 28 vahetatavat näitust, 2015.a 30 näitust) + loodusmaja püsinäitus „Läbipaistev loodusmajas“.
- **Filmiõhtud: 14, osalejaid 420** (sh piletiga külastajaid 299). (2016. aastal oli filmiõhtuid 11, osalejaid 409; 2015. aastal 13, osalejaid 509; 2014.a 17, osalejaid 900).

Jätkasime ka loodushariduslikke tegevusi peredele. 2017. aasta sügisel käivitus uus projekt – keskkonnahoidlikud perepäevad, mille raames toimus **2 perepäeva (osalejaid kokku 77)**.

Lisaks regulaarsetele loodusüritustele pakume harivaid tegevusi osaledes erinevatel Tartu linnas toimuvatel festivalidel ja suurüritustel ning korraldades ise või koostöös teiste asutustega avalikke linnaüritusi. Kokku oli selliseid üritusi 2017. aastal **17 ja neil osales hinnanguliselt 2015 inimest**. (2016.aastal osalesime ja jagasime keskkonnainfot kokku 10 suurüritusel ja festivalil, kus osalejaid kokku oli hinnanguliselt 1819; 2015. aastal 9 üritust ligi 1800 osalejaga; 2014.aastal 15 üritust ligi 2900 osalejaga).

Tartu loodusmaja pakub **keskkonnasõbralikku sünnipäeva- ja peoteenust** lastele ning täiskasvanutele.

Laste sünnipäevi toimus loodusmajas 2017. aastal 167 ja neil osales 3340 inimest. (2016. aastal oli laste sünnipäevi 182, kus osales 2920 last ning 1092 täiskasvanut.)

Täiskasvanute sünnipäevi ja pidusid toimus 25, osalejaid oli 1500.

Lisaks pakub Tartu loodusmaja teenusena töötube täiskasvanute gruppidele, mida tellitakse loodusmajas toimuvate ürituste juurde. Selliseid **töötube toimus 2017. aastal 6, osalejaid oli 154**.

2.6. Tartu loodusmaja külastuskokkuvõte

2017. aastal käis loodusmajas üle 29 000 inimese (2016.aastal üle 30 000, 2015.aastal umbes 24 000, 2014.a 20 890). Selles sisalduvad loodusmaja üksikkülastajad (793), erinevatel üritustel ja koolitustel osalejad (k.a rendiüritused) (20 530), õppeprogrammidel osalenud lapsed ja õpetajad (7722). Nimetatud külastuste hulka ei ole arvatud Tartu loodusmaja huvikoolis käivaid lapsi (638) ning nende vanemate külastusi, kes käivad majas minu korda nädalas.

Eelmise aastaga võrreldes on vähenenud piletiga üksikkülastajate arv 10% ning õppeprogrammides osalejate arv 22%. Suurenenud on erinevate üritustega seoses loodusmaja külastajate arv 4% võrra. Suvine külastajate arv suurenes 10%.

2017.aastal külastas Tartu loodusmaja üle 29 000 inimese lisaks huvikooli õpilastele. See on 3% vähem kui 2016.aastal.

2.7. Üle-eestiline ja rahvusvaheline koostöö

Tartu Keskkonnahariduse Keskus oli 2017.aastal:

- Rahvusvahelise UNESCO koolide Läänemere Projekti riiklik koordinaator,
- 2 rahvusvahelise keskkonnaharidusliku noorteprojekti korraldaja (Erasmus+),
- 1 rahvusvahelise jäätmetekke vähendamisele suunatud koostööprojekti partner (Nordplus Adult),
- 1 rahvusvahelise Eesti-Läti koostööprojekti „Green public Events“ partner,
- Üleriigilise õpilaste keskkonnaalaste uurimistöde konkursi korraldaja,
- Eesti lasteaedade ja põhikoolide loodusvaatlusprojekti Tere, Kevad! kaaskorraldaja (2017.aastal üle 7000 osaleja).

3. Tunnustused, saavutused

Kuldmedal 8.rahvusvaheliselt keskkonnalaste uurimistöde olümpiaadilt INESPO –
Art Villem Adojaan, Tartu loodusmaja ornitoloogia huviringi õpilane

Keskkonnaminister tunnustas:

Keskkonnakäpp – Tubli tegutseja 2017: õpetaja Gedy Siimenson

Keskkonnakäpp – Tark tarbija 2017: õpetaja Pille-Riin Pärnsalu

Keskkonnakäpp – Õnnelik õppija 2017 ja Rahva lemmik 2017 – Tartu loodusmaja, projektijuht Maris Mägi

Haridusminister tunnustas:

Õpilasleiutajate riiklik konkurss 2017 – II preemia 1.-4.klassi kategoorias väikeste loodusteadlaste huviringi õpilane Ramita Rebane, juhendaja õpetaja Mai-Liis Vähi.

Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon:

Euroopa Rohelise Kontori sertifikaat Tartu loodusmaja kõigile tegevusvaldkondadele.

Targa Töö Ühing:

Kaugtöö Tegija märgis kaugtöötamise võimaluste rakendamise eest.

4. Keskkonnavastutus

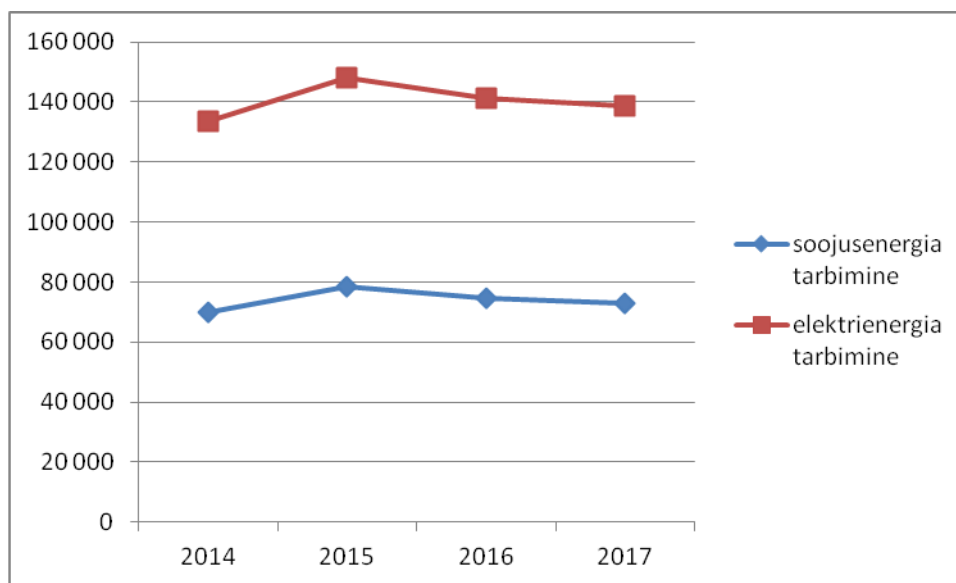
Tartu keskkonnahariduse keskus on keskkonnasõbralik ja vastutustundlik organisatsioon. Jälgime oma tegevuse keskkonnamõju ning jagame keskkonnaharidust lastele, noortele, peredele ja täiskasvanutele. Käitume keskkonnasõbralikult ning oleme eeskujuks loodumaja klientidele ja külalistele.

2017.aastal omistati Tartu loodumaja kõigile tegevusvaldkondadele Rohelise Kontori tunnistus.

Kogume loodumaja katuselt sadevett ning toodame elektrit 8 päikesepaneeliga koguvõimsusega 2,4 KW. Loodumajas on 1480 m² pinda, millest 130 m² moodustab talveaed.

Kokku kulutas loodumaja 2017.aastal :

- 72 884 kWh taastuvatest allikatest toodetud **elektrienergiat** (2016.a 74 736 kWh, 2015.a 78 633 kWh, 2014.a 69 857 kWh), mis teeb **keskmiselt 4,1 kWh/ m² kuus** (2016.a 4,2 kWh/ m² kuus ,2015.a 4,4 kWh/ m² kuus, 2014.a 3,9 kWh/ m² kuus). **Elektrienergiat kulutasime 2,5 % vähem kui 2016.a.**
- 1736 kWh **päikeseenergiat** (2016.a 1970 kWh, 2015.a 2112 kWh). **See on 12% vähem kui 2016.a.** Üheks põhjuseks on paneelide rike juulikuus. **Päikesepaneelide toodang moodustab keskmiselt 2,5 % loodumajas kasutatavast elektrienergiast.**
- 120 071 kWh peamiselt kohalike kütuste (hakkepuut ja freesturvas) baasil toodetud **soojusenergiat** ruumide kütmiseks ja sooja tarbevee tootmiseks (2016.a 125 358 kWh, 2015.a 106 782 kWh, 2014. a 123 797 kWh), mis teeb **keskmiselt 6,8 kWh/m² kuus** (2016.a 7,0 kWh/m² kuus, 2015.a 6,0 kWh/m² kuus, 2014.a 7,0 kWh/m² kuus). **Soojusenergiat kulus 4% vähem kui 2016.a.**
- 357 m³ **kraanivett** (2016. a 429 m³, 2015.a 370 m³, 2014.a 335 m³). See on **keskmiselt 30 m³ kuus** (2015.a 30,8 m³ kuus, 2014.a 28 m³ kuus). See on **17% vähem kui 2016.a.**

Joonis 2 Energia tarbimine (kWh) Tartu loodumajas 2014-2017.a

Talveaias ja pargis peenarde kastmiseks ning kilpkonnade basseini täitmiseks kasutasime oma maja katusest kogutud sadevett. **Hinnanguliselt kasutame 1-2 m³ sadevett kuus.** Täpsemad mõõtmistulemused saame alates 2018. aastast, sest paigaldasime vihmavee tarbimise mõõtja.

Prügist sorteerime eraldi pandimärgiga pudelid, pakendid, biolagunevad jäätmed, patareid, paberi ning olmejäätmed. Majas on kolm tsentraalset prügi sorteerimisjaama. Köögis sorteeritakse bio-, olme-, paberi- ja pakendijäätmeid. Klassiruumides sorteeritakse olme- ja paberijäätmeid. Biolagunevad jäätmed kompostitakse loodusmaja pargialal paiknevates kompostikastides. Olme-, paberi- ja pakendijäätmed kogutakse krundil paiknevatesse suurtesse süvamahutitesse (1,3 m³, 3 m³, ja 1,3 m³) Olmejäätmete mahutit tühjendatakse üks kord kuus ja paberi ja pakendi mahutid vastavalt vajadusele. Väikese koguse biojäätmeid töötlevad kompostiks ka meie vihmaussid, kes elavad loomatoas.

Kontoris kasutame peamiselt ümbertöödeldud kontoripaberit Cyclus Office. Prindime reeglina kahepoolselt. Me ei kasuta koolitustel, laagrites jt üritustel ühekordseid papp- ja plastiknõusid. Samuti ei ole see lubatud ka teiste korraldajate poolt loodusmajas toimuvatel üritustel. Selle asemele pakume omalt poolt tasuta kohapeal kasutamiseks kohvi- ja teenõusid.

Loodusmaja juures on töötajatele ja külastajatele jalgrattaparkla, mida kasutatakse kevadel, suvel ja sügisel väga aktiivselt. Töötab ka jalgrattakool 10-15aastastele lastele ning jalgattatöötuba. Kokku osales 2017. aastal rattakoolis 97 last (2016.a 103 last, 2015.a 93 last, 2014.a 106 last).

5. Kokkuvõte

Eesmärgid 2017 ja nende täitmine

Eesmärk	Mõõdik
1. Loodusmaja oma näo leidmine, selge sõnumi ja moto kinnistumine, eristumine teistest asutustest, positiivse kuvandi hoidmine. Huviringide tegevus on avalikkusele selge ja arusaadav	Meie sõnumiga rollup on olemas. Rohelise kontori sertifikaat on olemas. Kõik loodusmaja töötajad teavad, mis on teadushuviharidus, millega tegeleb meie huvikool. Igal huviringil on väljund.
Tulemus: Meil on sõnumid olemas, kasutatavad e-kirjade jaluses. Olemas on loodusmaja tegevusi tutvustav plakat ja loodusmaja logoga banner, aga rollup ei ole olemas. Rohelise kontori sertifikaat on olemas. Teadushuvihariduse selgitamisega on veel vaja tegeleda, samuti huviringide väljunditega. Eesmärk täidetud osaliselt. Jätkame sellega tegelemist 2018.a	
2. Loodusmaja kõikides tegevustes kvaliteedi hoidmine ja parandamine, tegevustes mitmekesisuse ja värskuse tagamine.	Korduvkülastuste suurenemine 10%. Tagasiside küsitlus, mis sobib kõikidele valdkondadele, on välja töötatud. Küsitlus sisaldab kvaliteedimõõdikut, nt kõik üritustel osalenud on midagi uut õppinud või teada saanud. Igas vanuseastmes 1 uus loodusteaduslik ring, st sügisel 4 uut huviringi. 4 uut lasteaiaprogrammi on töös. 2 uut koolitust täiskasvanutele.
Tulemus: Korduvkülastusi ei mõõdetud, ühtne tagasiside küsitlus jäi välja töötamata. Suvine külastajate hulk suurenes 10%, kuid eelmise aastaga võrreldes on aasta kokkuvõttes piletiga külastajate arv vähenenud 10% ning õppeprogrammides osalejate arv 22%. Suurenenud on erinevate üritustega seoses loodusmaja külastajate arv 4% võrra. Kokkuvõttes loodusmaja külastuste hulk	

vähenes 3%.

Sügisel avati 8 uut huviringi, 1 uus lasteaiaprogramm on töösse võetud, 3 korda toimus uus jäätmeteemaline koolitus täiskasvanutele. **Eesmärk saavutatud osaliselt.**

3. Töötajate motivatsiooni hoidmine ja töötajate arendamine.
Motivatsioonimõõdiku väljatöötamine ja mõõtma hakkamine.

Toimuvad regulaarselt sisekoolitused ja meeskonnakoolitused. Iga inimene on vähemalt 6 tundi aastas saanud täiendkoolitust. Programmide juhendajatele toimub 3 koolitust, osaleb vähemalt 80% juhendajatest.
Välja on mõeldud ja rakendatud tööõõmu mõõtmise viis, 90% töötajatest hindavad oma tööd positiivselt.

Tulemus: 2017.a toimus 5 sisekoolitust ja 5 kogemuste kolmapäeva, toimus meeskonnakoolitus. Keskmiselt on iga töötaja osalenud 8 h täiendkoolitustel. Programmide juhendajatele toimus 1 koolitus. Töötajate rahuloluküsitlus on plaanis korraldada 2018.aastal. **Eesmärk täidetud osaliselt.**

4. Loodusmaja väljapaistvuse suurendamine

Meediakajastuste hulk suureneb 20-ni, neid on nii raadios, teles, trüki- kui elektroonilises meedias. Defineerime enda jaoks meediakajastuse ja eristame ise jagatud infot teiste poolt toodetud kajastusest. Olemas on tegevuskava suveks, sh koostööpartnerite toomine meie maja juurde, terviklik rada koos pargiala kasutamisega. Küllastuste hulk suvel on suurenenud 20%.
Koduleht on uuendatud. Loodusmaja ajaveeb töötab.

Tulemus: Meediakajastusi oli 38, neid oli kõikides kanalites. Meediakajastused on eristatud loodusmaja enda poolt välja saadud infovoost. Suvel oli küllastajatele avatud puude rada, mis hõlmas ka pargiala. Küllastuste hulk suvel suurenes 10%. Kodulehel on olemas uuendatud info, kuid uus kujundus on plaanis 2018.aastal. Loodusmaja ajaveeb on liidetud vilistlaste poolt toimetatava ajalehega Kännuseened ning see töötab. **Püstitatud eesmärk peaaegu täidetud.**

5. IKT riistvara uuendamine

Arvutid, kiire interneti loomine, levi parandamine

Tulemus: Lisandus 5 süle- ja 8 uut tahvelarvutit, loodusmaja interneti kiirus suurenes 5 korda (muudeti lepingut Teliaga). Levi on parandatud. **Eesmärk täidetud.**

Indikaatorid	Eesmärk 2017	Tulemus 2017
Huvikooli õpilaste arv	700	638
Õppekava täiendavates programmides osalenud õpilaste arv	7200	7347
Koolituste maht täiskasvanutele	600 tundi	175 tundi
Loodusmaja ürituste küllastajate arv	25 000	21 323
Keskkonnasõbralikud sünnipäevad	182	167
Loodusmaja küllastajate arv suvel	404	374

6. Finantssuhtarvud

<u>Lähteandmed (euro)</u>	2017	2016	2015
Käibevara	161 190	160 078	192 964
Lühiajalised kohustused	57 769	48 111	108 392
Raha	116 807	137 203	181 634
Kohustused	57 769	48 111	108 392
Varad	161 190	160 078	192 964
Varud	203	266	49
Aruandeaasta kasum	-8 546	27 395	-17 258
Omakapital	103 421	111 967	84 572

Finantssuhtarv	Valem	2017	2016
Puhas käibekapital ehk töökapital	Käibevara-Lühiajalised kohustused	103 421	111 967
Töökapitali suhe lühiajalistesse kohustustesse	Töökapital/Lühiajalised kohustused	1,79	2,33
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	Käibevara / Lühiajalised kohustused	2,79	3,33
Maksevalmiduse kordaja	Raha / Lühiajalised kohustused	2,02	2,85
Võlakordaja	Koguvõlgnevus / Varad	0,36	0,30
Likviidsuskordaja	Käibevara - Varud / Lühiajalised kohustused	2,79	3,32
Koguvara tulutoovustase (ROA)	Aruandeaasta kasum/Keskmine varad	-3,00	-5,00
Omakapitali tulutase (ROE)	Aruandeaasta kasum/Keskmine omakapital	-3,40	-5,70

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	116 807	137 203	2
Nõuded ja ettemaksud	44 180	22 609	3
Varud	203	266	
Kokku käibevarad	161 190	160 078	
Kokku varad	161 190	160 078	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksud	57 769	48 111	5
Kokku lühiajalised kohustised	57 769	48 111	
Kokku kohustised	57 769	48 111	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	1 342	1 342	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	110 625	83 230	
Aruandeaasta tulem	-8 546	27 395	
Kokku netovara	103 421	111 967	
Kokku kohustised ja netovara	161 190	160 078	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	423 906	521 744	8
Tulu ettevõtlusest	213 003	160 706	9
Muud tulud	32	0	
Kokku tulud	636 941	682 450	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-139 362	-216 883	10
Jagatud annetused ja toetused	-600	0	
Mitmesugused tegevuskulud	-73 451	-35 019	11
Tööjõukulud	-431 501	-403 184	12
Muud kulud	-608	0	
Kokku kulud	-645 522	-655 086	
Põhitegevuse tulem	-8 581	27 364	
Muud finantstulud ja -kulud	35	31	
Aruandeaasta tulem	-8 546	27 395	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-8 581	27 364	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-21 571	-11 761	3
Varude muutus	63	217	
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	9 658	-60 282	5
Laekunud intressid	35	31	
Kokku rahavood põhitegevusest	-20 396	-44 431	
Kokku rahavood	-20 396	-44 431	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	137 203	181 634	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-20 396	-44 431	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	116 807	137 203	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2015	1 342	83 230	84 572
Aruandeaasta tulem	0	27 395	27 395
31.12.2016	1 342	110 625	111 967
Aruandeaasta tulem		-8 546	-8 546
31.12.2017	1 342	102 079	103 421

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

SA Tartu Keskkonnahariduse Keskuse 2017. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsarvestuse standardiga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Finantsarvestuse standardigapõhinõuded on kehtestatud Raamatupidamise seadusega ning seda täiendavad Avaliku sektori finantsarvestuse- ja aruandluse juhendid.

SA Tartu Keskkonnahariduse Keskuse tulemiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr 1 alusel.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud EURodes.

Finantsvarad

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid.

Finantskohustisteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi.

Finantsvara ja –kohustised võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantskohustised kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui asutus kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolale üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantskohustis eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval st päeval, mil asutus saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdü finantsvara üle.

Raha

Rahana kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid, lühiajalisi (alla 3 kuulise lunastustähtajaga) pangadeposiite ja rahaturufondi osakuid. Rahavoogude aruandes kajastatakse rahavoogusid äritegevusest kaudsel meetodil. Investeeringu- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid.

Nõuded ja ettemaksud

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ostjatelt laekumata arved, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 360 päeva võrra, on kantud kuludesse täies ulatuses. Lootusetud nõuded on kantud bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisenä.

Varud

Varudena kajastatakse Infopunkti müügile võetud brožüürid ja muud materjalid, mida kajastatakse soetushinnas. Varud inventeeritakse kord aastas perioodil november- detsember.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Seisuga 31.12.2017 sihtasutusel põhivara arvel ei ole.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 5000 eurot

Annetused ja toetused

Annetustena kajastatakse äriettevõtete poolt ning eraisikutelt laekuvaid summasid, millel on või pole kindel finantseerimise eesmärk laekumise hetkel määratud.

Saadud annetus kajastatakse kasumiaruandes tuluna.

Mitterahalise toetusena saadud vara võetakse bilansist või bilansiväliselt (olenevalt maksumusest) arvele tema õiglases väärtuses. Tekkiv kohustus kantakse tuludesse vara järelejäänud kasuliku eluea jooksul.

Tegevuskulude sihtfinantseerimiseks saadud vahendid kajastatakse tuluna kulu tekkimise perioodil. Kasutamata sihtfinantseerimata jäägid avalikkustatakse sihtfinantseerimise lisas.

Tulud

Tulud kajastatakse saadud või saada olevas õiglasel väärtuses võttes arvesse kõiki allahindlusi ja soodustusi. Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise järel.

Toetused ja annetused kantakse tuludeks nende laekumise või kätte saadavaks muutumise momendil.

Seotud osapooled

Seotud osapooltena kajastatakse sihtasutuse asutajaid, juhatuse ja nõukogu liikmeid, nende lähikondlasi ja otseselt nendega seotud ettevõtteid.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016
Raha kassas	691	1 269
Raha pangakontodel	116 116	135 934
Kokku raha	116 807	137 203

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2017	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	3 536	3 536	
Ostjatelt laekumata arved	3 536	3 536	
Muud nõuded	15 777	15 777	
Viitlaekumised	15 777	15 777	8
Ettemaksed	24 867	24 867	
Tulevaste perioodide kulud	22	22	
Muud makstud ettemaksed	24 845	24 845	8
Kokku nõuded ja ettemaksed	44 180	44 180	
	31.12.2016	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	6 478	6 478	
Ostjatelt laekumata arved	6 478	6 478	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	162	162	
Muud nõuded	15 871	15 871	
Viitlaekumised	15 871	15 871	8
Ettemaksed	98	98	
Muud makstud ettemaksed	98	98	
Kokku nõuded ja ettemaksed	22 609	22 609	

Summa 15777.- on SA Archimedes projekti saamata tegevuskulude sihtfinantseerimine.

Summa 24845.- koosneb SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse projektidele tehtud kuludest summas 12245.- EURi ja Interreg (projekti juhtpartner Läti) projektile tehtud kuludest summas 12600.-EURi.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016	
	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Üksikisiku tulumaks	5 372	0	5 350
Sotsiaalmaks	10 386	0	9 986
Kohustuslik kogumispension	563	0	631
Töötuskindlustusmaksed	711	0	531
Ettemaksukonto jääk		162	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	17 032	162	16 498

Lisa 5 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2017	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	12 223	12 223	
Võlad töövõtjatele	6 799	6 799	6
Maksuvõlad	17 032	17 032	4
Saadud ettemaksed	21 715	21 715	
Tulevaste perioodide tulud	21 675	21 675	7
Muud saadud ettemaksed	40	40	
Kokku võlad ja ettemaksed	57 769	57 769	
	31.12.2016	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	10 797	10 797	
Võlad töövõtjatele	6 308	6 308	6
Maksuvõlad	16 498	16 498	7
Saadud ettemaksed	14 508	14 508	
Tulevaste perioodide tulud	13 658	13 658	7
Muud saadud ettemaksed	850	850	
Kokku võlad ja ettemaksed	48 111	48 111	

Tulevaste perioodide tulud sihtotstarbelistest toetustest summas 21675 koosnevad erinevate rahastajate poolt rahastatud projektikulude summadest, millede kulud on aktsepteeritud.

SA Archimedes - 8 896.-€, üks projekt;

Keskkonnainvesteeringute Keskus - 12 779.-€, 5 erinevat projekti.

Lisa 6 Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016
Töötasude kohustis	-627	0
Puhkusetasude kohustis	7 134	5 908
Võlg aruandvale isikule	292	400
Kokku võlad töövõtjatele	6 799	6 308

Lisa 7 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

Varad bruto soetusmaksumuses

	31.12.2015	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2016
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Soome	2 445	2 760		-194	5 011
EAS	0	5 000		-5 000	0
KIK- 2015 nõuded	-3 320	4 995		-1 675	0
KIK - 2015 kohustused	40 896	50 683		-98 404	-6 825
KIK- 2016 Kohustused	0	12 669		-4 722	7 947
Tartu LV väikeprojektid	0	10 880		-10 880	0
Tartu LV toetus	0	216 338		-216 338	0
Haridusministeerium	0	24 931		-24 931	0
Laimjala vald	0	9 650		-9 650	0
Nordplus	34 551	12 235		-46 786	0
PRIA	0	5 155		-5 155	0
Tartu Maavalitsus	0	800		-800	0
Omaosalused projektides	540	28 782		-28 622	700
KIK 2016 nõuded	0	55 329		-64 375	-9 046
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	75 112	440 207		-517 532	-2 213
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	75 112	440 207		-517 532	-2 213
	31.12.2016	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2017
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Soome	5 011	0	0	-5 011	0
Keskonnainvesteeringute Keskus	-7 924	93 672	-1 751	-83 463	534
Omaosalused projektides	700	33 446	0	-34 146	0
Tartu LV	0	205 888	0	-205 888	0
Haridus- ja teadusministeerium	0	28 752	0	-28 752	0
Tartu Ülikool	0	5 720	0	-5 720	0
SA Archimedes	0	30 877	0	-37 757	-6 880
Läti - Interreg	0	10 569	0	-23 169	-12 600
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-2 213	408 924	-1 751	-423 906	-18 946
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	-2 213	408 924	-1 751	-423 906	-18 946

Lisa 8 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2017	2016
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	193 038	217 438
Mittesihotstarbelised annetused ja toetused	4 913	1 411
Projektide tulu	225 955	301 194
Kindlustushüvitisja muu mittesihotstarbeline toetus	0	1 701
Kokku annetused ja toetused	423 906	521 744

Rahalised ja mitterahalised annetused		
	2017	2016
Rahaline annetus	4 913	1 701
Kokku annetused ja toetused	4 913	1 701

Lisa 9 Tulu ettevõtlusest

(eurodes)

	2017	2016
Koolitused lastele ja täiskasvanutele	162 456	109 644
Koolitused ja muu majandustegevus	50 547	51 062
Kokku tulu ettevõtlusest	213 003	160 706

Lisa 10 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud

(eurodes)

	2017	2016
Energia	9 214	13 212
Elektrienergia	4 111	6 861
Soojusenergia	5 103	6 351
Transpordikulud	12 987	48 812
Üür ja rent	290	6 110
Mitmesugused bürookulud	5 968	16 639
Lähetuskulud	3 556	9 046
Ürituste organiseerimisega seotud kulud	107 347	123 064
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	139 362	216 883

Sihtfinantseerimise projektide tööjõukulud kokku summas 103 394 on kajastatud tööjõukulude hulgas. Sihtfinantseerimise projektide kulud kokku 242 756.-€.

Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2017	2016
Energia	4 152	0
Elektrienergia	3 276	0
Soojusenergia	876	0
Veevarustusteenused	605	0
Mitmesugused bürookulud	8 682	1 512
Lähetuskulud	1 030	0
Koolituskulud	9 807	5 350
Kulu ebatöenäoliselt laekuvatest nõuetest	610	0
Transpordikulud	1 159	757
Ürituste korraldamise kulud	14 278	6 555
IT- hooldus, remont, tarvikud	15 930	10 023
Hoone remont, hooldus, tarvikud	17 198	10 822
Kokku mitmesugused tegevuskulud	73 451	35 019

Lisa 12 Tööjõukulud

(eurodes)

	2017	2016
Palgakulu	324 609	303 923
Sotsiaalmaksud	106 892	99 261
Kokku tööjõukulud	431 501	403 184
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	73 140	110 648
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	20	22

Lisa 13 Seotud osapooled

(eurodes)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga		
	31.12.2017	31.12.2016
Juriidilisest isikust liikmete arv	8	8

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2017	31.12.2016	
	Kohustised	Nõuded	Kohustised
Asutajad ja liikmed	5 996	0	177

2017	Ostud	Müügid
Asutajad ja liikmed	1 961	2 140

2016	Ostud	Müügid	Antud laenud	Antud laenude tagasimaksed	Saadud laenud	Saadud laenude tagasimaksed
Asutajad ja liikmed	2 264	1 006	0	0	0	0

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2017	2016
Arvestatud tasu	22 577	21 061